

STRUPCANCER

Jag har ett hål på halsen

- en information om cancer i strupen

MUN- & HALSCANCERFÖRBUNDET

BARKS VÄG 14 • 170 73 SOLNA

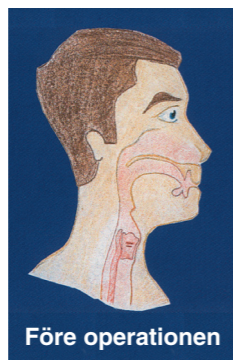
TELEFON: 08-655 83 10 • FAX: 08-655 46 10

E-POST: kansli@mhcforbundet.se

HEMSIDA: www.mhcforbundet.se

I Sverige drabbas varje år drygt 200 av cancer i struphuvudet.

Det vanligaste stället canceren sätter sig på är stämbanden, vår egen "röstkälla" som sitter inuti struphuvudet. Larynxcancer upptäcks oftast tidigt och angriper för det mesta bara en del av ett stämband. Men ibland kan den vara större och växer ut på båda stämbanden och kan också finnas på andra ställen i struphuvudet.

VILKA DRABBAS?

Larynxcancer drabbar huvudsakligen rökare. Om rökaren dessutom dricker mycket alkohol ökar risken. Men även ickेरökare kan drabbas. Avgaser, rök, damm och andra retande ångor kan också ha betydelse för utvecklingen av larynxcancer. Sjukdomen är vanligast hos äldre män men förekommer också hos kvinnor.

Antalet kvinnor med larynxcancer ökar eftersom flickor har börjat röka i större utsträckning än pojkar.

Behandlingen kan när det gäller små tumörer vara begränsad kirurgi eller strålning. Ett alternativ vid större tumörer eller när tumören kommit tillbaka efter strålning är laryngektomi.

LARYNGEKTOMI

När det blir dags för operation, genomförs oftast en total laryngektomi. Det innebär att hela struphuvudet (larynx) med struplocket (epiglottis) opereras bort.

Ibland tar man också bort lymfkörtlarna på halsen. Luftstrupen (trakea) delas och sys fast vid huden i halsgropen, där den mynnar i ett hål, som kallas trakeostoma. Det är genom detta hål patienten kommer att andas i fortsättningen.

DEN NYA RÖSTEN

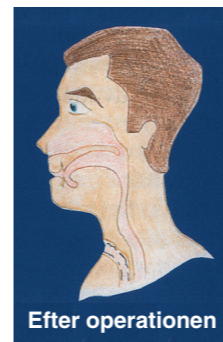
Eftersom patienten saknar stämband efter operationen, måste han eller hon lära sig att tala på ett nytt sätt.

Det är det som kan kännas allra tuffast och därför kopplas en logoped (tal- och röstterapeut) in. Logopeden sköter röstträningen och informerar om de sätt man kan tala på efter laryngektomin.

Tala med röstventil

Runt andningshålet (stomat) sätter man ett plåster med ett

andningsfilter i. Genom att trycka in filterknappen med fingret pressas luften in genom röstventilen till matstrupen. Övre delen av matstrupen börjar då svänga och det bildas en röst som fortplantas upp i munnen där språklyden uttalas som vanligt.

Det finns även en sk. Handsfree, en filterkassett som stänger sig automatiskt. Om det behövs kan man träna tal- och röstteknik hos logopeden.

Tala med matstrupstal

Röstkällan är också i det här fallet matstrupens översta del.

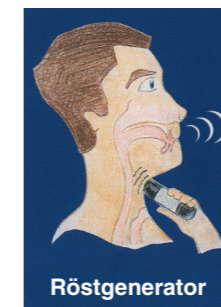
Några försöker att träna vanligt matstrupstal, men matstrupstalet blir svagare och man kan inte tala lika långa meningar som med röstventil. En fördel är att man får båda händerna fria.

Tala med röstförstärkare

Om matstrupen inte kan användas som röstkälla kan man prova en röstgenerator.

Vibrationerna från apparaten blir den nya röstkällan.

Röstgeneratoren hålls mot halsen. Vibrationerna fortplantas upp i munhålan och patienten artikulerar övertydligt så att ett förståeligt tal uppstår.

KONSEKVENSER

När andningsluften nu går in via hålet på halsen i stället för, som tidigare, genom näsan, försämras luktsinnet. Även smaksinnet kan påverkas, eftersom det till en del består av luktsensationer.

Man kan få svårt att nysa och snyta sig. Det blir svårare att göra tunga lyft, och det kan bli problem med magen, eftersom det nu är svårare att krysta när man sitter på toaletten.

DRUNKNINGSFARA

Med ett hål på halsen måste man vara mycket försiktig när man duschar och framförallt badar, så att inte vatten kommer in genom stomat.

RISK FÖR INFEKTION OCH BLÖDNINGAR

Efter operationen blir man mer infektionskänslig i de nedre luftvägarna. Hos dem som andas normalt, värms och fuktas inandningsluften i näsan. Luft som däremot andas in via stomat, är kall och torr, vilket torkar ut slemhinnorna och gör att de lätt kan börja blöda. Slem blir segare och krustbildningen (bildning av torkat slem ökar). Mycket av dessa problem går att minska genom användning av filterkassett som fuktar, värmer och rengör inandningsluften.